

Hoe zat het ook alweer met...

De eiser moet zijn woonplaats in de dagvaarding vermelden, ter identificatie. Ook dient hij een vaste en gemakkelijk bereikbare plaats te kiezen in de gemeente waar de rechter zitting houdt. Toch zal de rechter bij schending van deze regels nimmer meer de nietigheid van de dagvaarding uitspreken.

Willem Heemskerck
redactielid

domiciliekeuze (I)?

Artikel 5 lid 1, aanhef en sub 1° Rv luidt, voorzover hier van belang: 'Het exploit van dagvaarding zal moeten behelzen: (...) de woonplaats des eischers, met opgave van de door hem gekozen woonplaats in de gemeente waar de rechter zitting houdt'. Ingevolge deze bepaling dienen in het exploit van dagvaarding twee woonplaatsen te worden vermeld, te weten de woonplaats van de eisende partij(en) en het gekozen domicilie.

Zoektocht

De vermelding van de woonplaats van de eiser dient ertoe om deze te identificeren, evenals overigens het vereiste van de vermelding van zijn naam en (eventueel)¹ voornaam; dit exploit moet de gedaagde immers duidelijk maken *wie* van hem eist en tegen wie hij zich derhalve moet verweren, zo hij dat wil.² Dat betekent dan ook dat van de eiser in beginsel niet wordt gevergd dat hij zijn volledige adres vermeldt, omdat met de aanduiding van zijn voornamen, achternaam en de gemeente waarin hij woont voor de gedaagde veelal voldoende duidelijk is wie deze tegenover zich heeft.³ Deze ratio van de woonplaatsvermelding brengt mee dat de eiser zijn woonplaats in de zin van artikel 1:10-14 BW dient te vermelden en niet (uitsluitend) kan volstaan met de vermelding van een gekozen woonplaats in de zin van artikel 1:15 BW.⁴

Naar ik overigens meen zou het een efficiënte rechtspleging en de belangen van de gedaagde dienen als de eiser verplicht

wordt zijn volledige adresgegevens in het exploit van dagvaarding weer te geven, uitzonderingen daargelaten liefst zelfs met daarbij de verplichting – voor binnenlandse eisers – om een recent uittreksel uit de gemeentelijke basisadministratie of een uittreksel uit het KvK-Handelsregister in het geding te brengen; dat zou immers het procederen door 'spookpartijen' kunnen voorkomen en de zoektocht van de gedaagde naar het actuele adres van eiser vergemakkelijken.⁵ Dat adres heeft die gedaagde bijvoorbeeld nodig in verband met het instellen van hoger beroep of in verband met betekening van het vonnis aan eiser in gevolge artikel 430 lid 3 Rv, die voor executie (van een ten laste van eiser gegeven proceskostenveroordeling of toegewezen reconventionele vordering) is vereist. Aan een dergelijke verplichting is echter ook in wetsvoorstel 26 855 (zie art. 1.6.1 lid 2 sub b) niet gedacht.⁶

Vaste en bereikbare plaats

Naast de eigen woonplaats dient eiser in de dagvaarding ook het *gekozen* domicilie te vermelden en wel in de gemeente waar de rechter zitting houdt.⁷ De reden hiervan is dat er voor de duur van de instantie – want zo lang geldt de domiciliekeuze – een vaste⁸ en gemakkelijk bereikbare plaats moet zijn waar de gedaagde eventuele betekeningen of aanbiedingen kan doen.⁹

Het vereiste van domiciliekeuze geldt in alle gevallen waarin een dagvaarding is voorgescreven, dus naast rechtbank- en kantongerechtoprocedures (art. 103 Rv) ook

in kort geding (art. 290 lid 1 Rv), hoger beroep (art. 343 lid 1 Rv), cassatie (art. 407 lid 1 Rv), verzet (art. 83 lid 1 Rv¹⁰) en request-civiel (art. 83 lid 1 Rv).

In geval van verplichte procureur- of (bij de Hoge Raad) advocaatstelling¹¹ wordt de woonplaats *geacht* te zijn gekozen bij die procureur of advocaat, tenzij in het exploit van dagvaarding anders uitgedrukt.¹² Dat laat onverlet dat van eiser (dan wel appellant, eiser tot cassatie of opposant) gevegd wordt dat hij het *volledige* kantooradres – dus met straatnaam en huisnummer – van die procureur of advocaat, of van het elders gekozen domicilie, doet vermelden,¹³ juist omdat het hangende de instantie als betekenis- en/of aanbiedingsadres fungeert.

De eiser – c.q. diens procureur – dient er echter wel op bedacht te zijn dat de procureur zijn kantoor niet hoeft te hebben in de gemeente waar de rechter zitting houdt, bijvoorbeeld omdat de procureur in een andere gemeente binnen het arrondissement kantoor houdt of omdat ingevolge artikel 50 lid 2 jo. 34 lid 2 RO de rechter in een andere gemeente dan de hoofdplaats van het arrondissement zitting houdt;¹⁴ in dat geval moet ook op een adres binnen de gemeente waar de rechter zitting houdt domicilie worden gekozen, hetgeen in de praktijk veelal de griffie van het desbetreffende gerecht is (vgl. art. 12 lid 3 en 66 Advocatenwet). Artikel 133 lid 3 Rv staat, tot aan het eindvonnis, ook betekenissen aan dit pro forma-domicilie toe.

Nimmer meer nietigheid

De beide woonplaatsvermeldingen van art. 5 lid 1 sub 1° Rv zijn op straffe van nietigheid voorgeschreven (aldus art. 91 lid 1 Rv), maar ingevolge art. 93 lid 2 Rv zal de rechter in geval van een niet-verschene gedaagde slechts de nietigheid van de dagvaarding uitspreken, als aannemelijk is dat de gedaagde niet is verschene ten gevolge van dat gebrek. Naar mijn mening zal dat, als van andere gebreken geen sprake is, nooit aannemelijk kunnen zijn.¹⁵ Als de gedaagde wel op de dagvaarding verschijnt, of, na bij verstek te zijn veroordeeld, in verzet komt, zal de rechter een tot nietigverklaring van de dagvaarding strekkende exceptie gezien art. 94 lid 1 Rv moeten verwerpen, wanneer het gebrek van dien aard wordt bevonden dat de gedaagde daardoor in zijn verdediging niet is benadeeld. Gezien de stelregel van de Hoge Raad dat het aantal gevallen waarin de rechter bij uitzondering de nietigheid van de dagvaarding moet uitspreken, zo beperkt mogelijk wordt gehouden,¹⁶ denk ik dat het nimmer (meer)¹⁷ tot een nietigverklaring komt in verband met het ontbreken van (of een onjuiste) woonplaatsvermelding van de eiser en/of domiciliekeuze binnen de gemeente waar de rechter zitting houdt.

Het gekozen domicilie kan ook betekenis hebben als adres waar de appèl- of cassatie-dagvaarding kan worden uitgebracht; daarover meer in mijn volgende bijdrage. **n**

Noten

- 1 Bij rechtspersonen immers niet; hierna zal gemakshalve in beginsel van een (één) natuurlijk persoon worden uitgegaan.
- 2 Zie Van Rossem/Cleveringa, aantek. 4 op art. 5.
- 3 In bijzondere gevallen, te weten bij veelvoorkomende namen en/of grote gemeenten (bijvoorbeeld Jan de Vries, Amsterdam) volstaat deze aanduiding wellicht niet en kan ook de vermelding van het woonadres worden gevegd.
- 4 Vgl. Van Rossem/Cleveringa, aantek. 6 op art. 5.
- 5 Het kan dan nog altijd een zoektocht zijn omdat het adres na uitbrenging van de dagvaarding uiteraard wel kan veranderen.
- 6 Zie immers het beperkte commentaar op art. 1.6.1 in de memorie van toelichting, TK 1999-2000, nr. 3, pp. 70-71.
- 7 In wetsvoorstel 26 855 staat deze verplichting in verband met het onderscheid tussen exploit en dagvaardingen opgenomen in artikel 2.3.1 lid 2 sub b.
- 8 Niet van eventuele verhuizingen van eiser afhangelende.
- 9 Zie artikel 133 lid 3 Rv; betekening hangende de instantie wordt bijvoorbeeld vereist in art. 136 lid 1, 147 lid 1, 259, 264, 278 lid 1 en 282 lid 2 Rv.
- 10 Vgl. HR 23 juni 1933, *NJ* 1933, p. 1591.
- 11 Zie art. 133 lid 1 Rv voor rechtbankprocedures, art. 290 lid 1 Rv voor het kort geding, art. 353 lid 1 Rv voor het hoger beroep, art. 407 lid 3 Rv voor het cassatieberoep en M. Ynzonides, *Verstek en verzet*, diss. Rotterdam, Deventer 1996, p. 163 voor het verzet.
- 12 Aldus art. 133 lid 2 en 407 lid 4 Rv.
- 13 Vgl. Rechtbank Den Bosch 1 juli 1955, *NJ* 1956, 175.
- 14 Zie het Besluit nevenzittingsplaatsen van 24 juni 1992, Stb. 331, als nadien gewijzigd.
- 15 Vgl. HR 20 maart 1981, *NJ* 1983, 776.
- 16 Aldus HR 29 april 1994, *NJ* 1995, 269 (HJS), r.o. 3.2.
- 17 Zie – volgens mij – voor het laatst Hof Leeuwarden 30 november 1938, *NJ* 1939, 350, waarin het Hof de nietigverklaring van de inleidende dagvaarding door de rechtbank te Groningen bekrachtigde, omdat van eisers-procureur wel het adres – Ubbo Emmiusingel 37 – was vermeld, maar niet de gemeente waar dat adres was gelegen (uiteraard Groningen!).